

ОТЗИВ ЗА СЪБИТИЕ

**ДЕСЕТО МЕЖДУНАРОДНО ЛЯТНО УЧИЛИЩЕ „БИОЕТИКАТА В
КОНТЕКСТ“ 27.06 – 2.07.2023 г., АКАДЕМИЯ ЗА ПОЛИТИЧЕСКО
ОБРАЗОВАНИЕ, ТУТЦИНГ, ГЕРМАНИЯ**

ВАЛЕНТИНА КЪНЕВА

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

vkaneva@phls.uni-sofia.bg

EVENT REVIEW

**INTERNATIONAL SUMMER SCHOOL: BIOETHICS IN CONTEXT X,
27.06 - 2.07.2023, ACADEMY FOR POLITICAL EDUCATION, TUTZING,
GERMANY**

VALENTINA KANEVA

Sofia University “St. Kliment Ohridski”

От 27 юни до 2 юли 2023 г. в Академията за политическо образование в Тутцинг, Германия се проведе десетото международно лятно училище по биоетика на тема: „Природа, култура и многообразие на отношенията човек-природа“[1]. Лятното училище бе организирано в рамките на проекта „Биоетиката в контекст“ с ръководител проф. Томас Съорен Хофман от Университета за дистанционно обучение в Хаген, Германия, в партньорство с университетите на Загреб, Крит, София, Солун и Линц. Участието на преподавателите и студентите бе подпомогнато финансово от Европейска програма Еразъм+. С активното съдействие на Михаел Шпикер за четвърти път лятното училище се проведе в Академията за политическо образование в Тутцинг.

В периода 25-27 юни 2023 г. бе организирана предварителна двудневна сесия с основни участници в екипа на проекта. Тя бе посветена на идеята за интегративна биоетика, залегнала в основата на общия проект и на свързаните с биоетиката инициативи и образователни програми в отделните страни. Сесията бе насочена към проясняването на философските основания на идеята за интегративна биоетика и възможностите за нейното развитие. Докладите на Гюнтер Пьолтнер (Виена), Анте

Етически изследвания (ISSN 2534-8434), бр. 8, кн. 2/2023

Чович (Загреб) и Томас С. Хофман (Хаген) очертаха разбиране за биоетика, различно от доминиращото описание на биоетиката като разширена с оглед на предизвикателствата на новите технологии медицинска етика и етика на общественото здраве. На преден план бяха изведени задачите на философската етика с оглед на рефлексията върху основни понятия като природа, живот, свобода, върху проблеми на науките, които засягат всички нас като човешки същества, трансформациите на практиките и промените в начините на живот, които съвременните технологии предизвикват.

Фокусът при Томас С. Хофман бе върху разбиране за природа, което адекватно отразява включеността на човека в природните процеси, и познание за живота, което не е обективируемо, а е свързано с преживяването, разбирането и изразяването на участието в него. Гюнтер Пьолтнер разгледа предизвикателства, свързани с тълкуването на основни понятия в съвременните дискусии и подчерта необходимостта от философски анализ, в който се осветляват методологическите редукции, посредством които те са постигнати, както и необходимостта от аргументирана критика, насочена към редукционистки и едностранчиви позиции в етиката. Той подчерта важността на комуникацията и посредническата задача на биоетиката в академичните и обществените дискусии, свързана най-вече с проясняването на собственото ни разбиране за нас самите с оглед на възможните технологични интервенции, с проясняването на човешките цели и с отстояването на едно основно за етиката разбиране за добър живот в общност или заедно с другите. Връщането към въпросите за добрия живот в доклада на Хайке Баранцке (Вупертал) бе в много широкия хоризонт на една рефлексия върху условията за живот на живото същество и неговата жизнена среда. Анте Чович очерта задачите на биоетиката по отношение на постепенното формиране на едно ориентиращо в света знание (Мителщрас), в следване на насоките от проекта на Ханс Йонас за етика на технологичната цивилизация и от изследването му „Организъм и свобода“.

В докладите на Ставрула Цинорема (Ретимно) и на Томас Фухс (Линц) на преден план бяха изведени проблемите, свързани с развитието на изкуствения интелект, роботиката и дигитализирането. Валентина Кънева (София) подчерта преразглеждането на дневния ред на биоетиката в последните години с развитието на изкуствения интелект и климатичните промени. Тя очерта предизвикателства, свързани с обществените и

политически дискусии, както и с властта на социалните медии по отношение на формирането на обществени нагласи и мнения.

Що се отнася до образованието, внимание бе отделено както на инициативите в Хърватия, които очертаха Анте Чович и Хрвое Юрич, така и на магистърските програми в Софийския университет и в Университета на Крит, които бяха представени от Валентина Кънева и Ставрула Цинорема. Дейностите по проекта „Биоетиката в контекст“ са тясно обвързани с магистърска програма „Интегративна биоетика“ към Философския факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ [2]. В периода от 2012 г. до настоящата 2023 г. в организираниите в рамките на проекта обучения са взели участие над 30 студенти и докторанти от Философския факултет.

Докладите, представени в лятното училище бяха разнообразни. Сред по-строгите философските бяха докладите, свързани с понятието за природа и разбирането за свобода на Томас С. Хофман и на Ставрула Цинорема. Маркус Кнауф очерта отправни точки в разбирането за природа в процесуалната философия на Алфред Уайтхед и в по-нови разработки от областта на системната биология. Сред докладите, фокусирани върху конкретни проблеми, бе докладът на Маркус Ротхар върху развития в областта на синтетичната биология. На критически позиции в екологичната философия бе посветен докладът на Огнян Касабов, който представи идеи на Бруно Латур и Андреас Малм, изискващи промени в утвърдени начини на мислене, но и конкретни практически действия, насочени към промени в обществата за преодоляване на настоящата кризисна ситуация. Върху трансформиращите енергии в екологичното движение и промени в чувствителността бе съсредоточен текстът на Хрвое Юрич. Валентина Кънева насочи вниманието към проблеми на афективността в съвременните дебати върху климатичните промени и към възможния излаз към етически нагласи и загриженост. Теологически измерения на отношенията човек-природа представи в докладът си Милтиадис Ванцос (Солун). Специфична перспектива към това отношение бе разгърната в докладът на Игор Етерович (Риека) върху алпинизма. Разнообразни теми бяха обсъдени и във връзка с подготвените за лятното училище студентски презентации.

Началото на едно полезно сътрудничество, плод на което е и проекта за провеждане на съвместни летни училища, бе поставено на конференцията, посветена на проблемите на биоетиката в Югоизточна Европа, проведена през 2004 г. в Дубровник,

Хърватия[3]. На развитията в областта на биоетиката в региона през изминалите 20 години ще бъде посветен специален брой на списанието *Synthesis Philosophica*, планиран за 2024 г.

БЕЛЕЖКИ

[1] Програмата на лятното училище и повече информация за проекта ще намерите на адрес:

<https://www.fernuni-hagen.de/bioethik/sommerschule-2023.shtml>

[2] Представяне на магистърската програма на уебсайта на Философски факултет – <http://phls.uni-sofia.bg/article/511>

Вж. и **Кънева, В.** (2021). Биоетиката в програмата на философската специалност. 10 години от основаването на магистърска програма „Интегративна биоетика“ във Философски факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. – В: *Етически изследвания*, бр. 6, кн.1, 55 – 67.

[3] Вж. **Covic, A., T.S. Hoffmann.** (Eds.) (2005). *Bioethics and Cultural Plurality. The Southeast European Perspective.* Academia Verlag: Sankt Augustin.